

Otázka: Výživa a krmení

Předmět: Chov zvířat a veterinářství

Přidal(a): xxx

Charakteristika krmiv vhodných pro koně:

Objemná

Zelená píce

- kvalita závisí na: botanickém slož., stáří, hnojení, lístý x stébla, obsah vody, geolog. podkladu
- nadměrné zkrmování = tvorba plynů =koliky
- vhodné pro všechny kategorie (15-25 kg/den – podle kategorie)
- nesmí se zkrmovat: zapařená, zablácená, velké množ. v rané veget. fázi
- *Složená pastvy:* 75% trávy – glycidová složka (lipnice, kostřava, srha, psárka, bojínek...)
- 20 % jeteloviny – bílkovinná slož. (jetel, vikev, štírovník, komonice, čičorka...)
- 5 % aromatické byl. – ovlivňují chuť (jitrocel, řebříček, smetánka lékařská, čekanka...)
- *Nevhodné:* bodláky, šťovík, kopřiva, medyněk
- *Jedovaté:* pryskyřník, ocún, přesličky, rododendron, oleandr, dub, akát, javor, rulík zlomocný, tůje...

Seno

- kvalita závisí: botan. slož., stáří, způsobu sklizně, skladování
- základ KD, vhodné pro všechny kategorie (8-12 kg)
- nesmí se krmit: čerstvé seno, plesnivé, příliš staré (max 2 roky), prašné

Senáž, siláž

- senáž vhodná pro všechny kat. (hřібata jen omezené množ., nejkvalitnější), siláž jen tažní koně
- doplněk KD v zimě, jen nejlepší kvalita – nesmí být plesnivá, zapařená

Sláma

- balastní krmivo = mechanická nasycenost, žádné živiny
- doplněk KD v zimě (řezanka s jádrem, okopaninou) nebo v létě k pastvě (doplnění sušiny)
- pouze pro těžké koně, nevhodné pro: hřібata, těžce pracující, sportovní, dotih. koně, březí, kojící klisny
- nesmí se krmit: žitná sláma (námel – toxický), sláma z ozimů, plesnivá

Plevy (=obaly semen obilovin)

- dnes už se moc nepoužívají

Okopaniny

- max 5 kg/den, brambory 0,5-1,5 kg/den
- nekrmit: zablácené, plesnivé, nahnilé, naklíčené a zelené brambory
- *mrkev*: nejlepší, vysoký obsah betakarotenu
- *řepa*: pozor na vysoký obsah N (otoky, průjmy koliky), úprava: krouhání
- *cukrovka*: vysoký obsah cukru (energie), zchutňující krmivo,
- vhodné pro: sportovní, těžce pracující, těžce krmitelné, rekonvalescenti, hřібata
- *brambory*: pouze pro těžké koně, vždy vařené/pařené, nikdy ne syrové

Jadrná

Obiloviny

- Oves – nejlepší (vyšší tvorba mléka, pohlavní aktivita, energie), černý oves = více energie
- vhodné pro všechny kat. (max 6 kg/den), úprava: celý/mačkaný, nevhodný šrotovaný (lepší se na sliznici)
- nesmí se krmit čerstvý (dozrává 8-10 týdnů)
- Ječmen – náhrada ovsa (max 1/3 dávky, max 4,5 kg), vyšší přírůstek, ne energie
- vhodné pro všechny kat., pozor na překrmování (trávicí poruchy), úprava: drcení, ne šrotování
- Kukuřice – vysoká energická hodnota = pro těžce pracující koně
- náhrada ovsa (max ½ dávky, max 1 kg), vhodné pro všechny kat.
- úprava: pufování (popcorn), lupínky = v KS typu musli
- (Žito) – nevhodný (námel)
- v nouzi pro tažné koně, nesmí: březí klisny, plemenní hřebci, hříbata

Luštěniny

- Bob, hrách, sója – vysoký obsah SNL, použito v KS typu musli
- vhodné pro těžce pracující (max 1,5 kg = 10-20% z dávky jádra), ve velkých dávkách nadýmá

Olejniny

- Lněné semínko – vhodné pro: všechny, hlavně klisny před a po porodu, rekonvalescenti, nemocní, sportovní a plemenní koně (pozitivní vliv na kvalitu srsti, usnadňuje přelívání)
- úprava: vaření/paření (odstranění alkaloidu, jinak jedovatý)
- Mash (oves, pš. otruby, lněné semínko, NaCl, horká voda)
- vhodné pro: klisny před porodem, v laktaci, koně v tréninku, oslabení, vyčerpání jedinci

Krmení koní dle jednotlivých kategorií:

Plemenní hřebci - pastevní odchov

- připouštěcí sezóně dostatek bílkovin (aminokyseliny - lyzin) pro tvorbu spermií
- pro optimální funkci samce: kvalitní výživa, pohyb (práce 2-3h denně), světlo (slunce x stáj)

Jádro 4-7 kg

- oves (ječmen, pšenice, kukuřice < 3kg), pšeničné otruby, šroty
- + přídavek krmiv živ. původu (mléko, vejce, krev. moučky)
- + sůl, minerály (Ca, P - pohl. aktivita, koncentrace spermií)
- + vitamíny (A, D, E)

vs.

Objemná krmiva 4-15 kg

- kvalitní seno (max 8 kg)
- krmná mrkev, řepa
- v létě zelená píce (10-15 kg)
- důležitý obsah karotenu

Chovné klisny

Jalové

- pouze udržovací KD (kvalitní obj. krmiv.)
- flushing (2-3 týdny před a 1 týd. po zapuštění)

Březí

- kvalitní a nezávadná krmiva, zvýšená potřeba vit. a min.
- pozor na nedostatek nebo překrmování
- 1.tř. břez. – záchovná KD, podle práce, přídavek 1-2 kg lučního sena (bílkoviny)
- 2 tř. břez. – nezkrmovat těžko stravitelná krmiva (koliky), krmit častěji – ideál 4x denně
- přídavek ovsu (vývoj plodu, vytvoření zásob pro laktaci)
- 3 tř. břez. – zvýšená potřeba živin., snížená schopnost trávení (plod v břiše) – více koncentrovaných krmiv
- před porodem (10-14 dní): luční seno, MASH, Iněné semínko

Kojící

- po porodu MASH, dostatek živin pro tvorbu mléka, zvýšená potřeba vody

Jádro (4-5 kg)

- oves, pšeničné otruby, pokrutiny (len, sója) + minerální KS, sůl

Obj. krmiva (14-20 kg) – šťavnatá (tvorba mléka)

- krmná mrkev, řepa (6-10 kg), luční seno (8-10 kg)
- zamezit náhlým změnám v KD, vadným krmivům (koliky, snížení mléčnosti...)

Hříbata a mladí koně

- **Jeden měs.** – mlezivo, mléko 3-15 l (dle stáří), od 14 dní začíná ochutnávat seno, oves
- **Druhý měs.** – postupně zařazují: objemná krmiva (seno, pastva) – volný přístup, jadrná krmiva

Odstav

- kolem 6. měs., individuální krmení dle růstu, vývinu, věku
- nedostatek krmiv, nevhodná krmiva = zdrav. problémy, nedostatečný vývin

- překrmování = nerovnoměrný růst šlach, kostí, nadváha - poruchy pohybového aparátu

Jádro max 5 kg - zima, 2-2,5 kg - léto (pastva)

- obsah SNL 13%
- KKS pro hříbata (popř telata)
- min. do 18 měs. krmit jádro celoročně
- + minerály, vitamíny, sůl

vs.

Objemná krmiva 1-20 kg (dle věku)

- seno: max 8 kg (36 měs)
- krmná mrkev, řepa (max 7 kg)
- kukuřičná siláž (< 3,5 kg)
- pastva (až 20 kg)

Hobby koně

- krmení dle zátěže

Jádro (0-4 kg)

- oves, ječmen, pšen. otruby x KKS pro hobby koně
- podle plemenné příslušnosti, pozor na překrmování!

Obj. krmiva (< 20 kg)

- seno, senáž, zelená píce, okopaniny, sláma

Sport. a dost. koně

- vysoká zátěž = nutná vyšší koncentrace živin, vyrovnaná KD, lehce stravitelná krmiva
- individuální dle zátěže, tréninku
- možno využít speciální KKS (granulovaná, extrudovaná krmiva, musli...) + seno

Jádro 4-6 kg

- hlavně oves (kukuřice, lněné sem., extrahované, obilné šroty, pš. otruby, melasa)
- + min. KS, sůl (60g/den - podle zátěže, pocení)

Obj. krmiva 4-6 kg

- seno, šťavnatá krmiva (zel. píče, okopaniny...) pouze jako přídavek

Dostihoví koně

- 2 dny před dostihem: snížení sena, zvýšení ovsa
- večer před dostihem: omezení množství
- v den dostihu: jen voda + hrst jádra, cukr nebo krmení ráno (max 6h před) + voda
- před dostihem: otřít hubu + 1 lok vody
- po dostihu: 2h provádět, po 3h teplý MASH, večer seno, další den normálně

Tažní koně

- **Prac. klid** (max 2h práce = zdravotní pohyb) - výběh, procházky, lehký tah po krátkou dobu
- **Lehká práce** (max 4h = bez námahy, přestávky, bez výrazných pobídek) - rozvoz krmiv, pohrabávání, lehký tah
- **Středně těžká pr.** (max 8h = větší tempo, nárok na energii, těžší podm. - mírně se unaví)
- kulturační práce v průběhu vegetace, přibližování dřeva v nenáročném terénu
- **Těžká práce** (více jak 8h = vysoké nároky na energii, těžké prac. podmínky, náročný

terén – únava, úbytek hm.)

- orba, celodenní práce v lese

Jádro 1-4 kg

- oves, ječmen, pš. otruby, kukuřice, žito
- melasa, cukrovarské řízky
- + minerální KS, vit., sůl
- prac. klidu = snížení dávky (koliky, černé močení, schvácení)

Obj. Krmiva < 20 kg

- seno, senáž, zel. píce, okopaniny, sláma
- čím těžší práce, tím méně slámy, šťav. krm.

Metabolické poruchy a nemoci trávicího traktu:

Kolika – bez změny polohy střeva (zácpová, plynová, křečová, přeplnění žaludku)

- *se změnou polohy střeva (vchlípení, uskřinutí, otočení kličky, zauzlení)*
- příznaky: bolest břicha, zastavení střev/intenzivní šelest, neklid, hrabání předníma, kopání, kousání do břicha, válení, lehání, vstávání, postoj na močení, pocení, zrychlený tep, dech, nechutenství...
- příčiny: špatné, nevhodné krmivo, nepravidelnost, nevhodné množství krmení, nevhodný trénink, stres, klimatictí činitelé, cizopasnici, střevní kameny, nedostatečný pohyb...
- léčba: okamžitě volat vet, první pomoc: provádět, masírovat břicho, zabránit lehání, válení, zadekovat, nekrmit, po ošetření dieta
- prevence: odstranění příčin vzniku

Černé močení

- příznaky: strnulá chůze, ztuhlost svalstva, pocení, nemočí, může upadnout, ulehnout
- příčiny: překrmování v době prac. klidu a nedostatečného pohybování
- léčba: okamžitě nechat koně v klidu, zajistit teplo, dopravit do stáje, neprodleně volat vet

- prevence: úprava KD v době, kdy kůň nepracuje, zajistit pohyb i v době prac. klidu.